

Міністерство освіти і науки України
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)
Національна школа публічного адміністрування (Канада)
Варненський вільний університет Чорноризця Храбра (Болгарія)
Гентський університет (Бельгія)
Балтійська міжнародна академія (Латвія)
Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)
Покров Чехінвест s.r.o. (Чеська Республіка)
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Україна)
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (Україна)
Київський національний університет будівництва та архітектури (Україна)
Державний торговельно-економічний Університет (Україна)
Сумський державний університет (Україна)
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського (Україна)
Ужгородський національний університет (Україна)
Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної
академії наук України» (Україна)
Державна установа «Інститут демографії та проблем якості життя
Національної академії наук України» (Україна)
Українська асоціація з розвитку менеджменту та бізнес-освіти (Україна)
Полтавське територіальне відділення Всеукраїнської професійної громадської
організації «Співка аудиторів України» (Україна)
Торгово-промислова палата України (Україна)

ЗБІРНИК

III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «СТАЛИЙ РОЗВИТОК: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ»

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

05 червня 2025 року

ПОЛТАВА

**Ministry of Education and Science of Ukraine
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»
Educational and Research Institute of Finance, Economy, Management and Law
(Ukraine)
National School of Public Administration (Canada)
Varna Free University «Chernorizets Hrabar» (Bulgaria)
Ghent University (Belgium)
Baltic International Academy (Latvia)
The International Research Education & Training Center (Estonia)
Pokrov Czechinvest s.r.o. (Czech Republic)
Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)
National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»
(Ukraine)
V. N. Karazin Kharkiv National University (Ukraine)
Kyiv National University of Construction and Architecture (Ukraine)
State University Of Trade And Economics
Sumy State University (Ukraine)
Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Bobersky (Ukraine)
Uzhhorod National University (Ukraine)
Public Institution «Institute for Economics and Forecasting of the National Academy
of Sciences of Ukraine» (Ukraine)
Public Institution «Institute for Demography and Quality of Life of the National
Academy of Sciences of Ukraine» (Ukraine)
Ukrainian Association for Management Development and Business Education
(Ukraine)
Poltava Territorial Branch of the All-Ukrainian Professional NGO «Union of Auditors
of Ukraine» (Ukraine)
Ukrainian Chamber of Commerce and Industry (Ukraine)**

COLLECTION

III International Scientific and Practical Internet Conference

«SUSTAINABLE DEVELOPMENT: CHALLENGES AND THREATS IN CONDITIONS OF MODERN REALITIES»

June 05, 2025

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Poltava

УДК 330.34-021.87”363”:342.77
С 76

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
Національного університету імені Юрія Кондратюка заборонено

Редакційна колегія:

Онищенко С.В., д.е.н., професор;
Крекотень І.М., к.е.н., доцент;
Глебова А.О., к.е.н., доцент;
Глушко А.Д., к.е.н., доцент;
Гришко В.В., д.е.н., професор;
Карпенко Є.А., к.е.н., доцент;
Кульчій І.О., канд. держ. упр, доцент;
Птащенко Л.О., д.е.н., професор;
Свистун Л.А., к.е.н., доцент;
Чижевська М.Б., к.е.н., доцент;
Чичкало-Кондрацька І.Б., д.е.н., професор.

Сталий розвиток: виклики та загрози в умовах сучасних реалій : матеріали
С 76 III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 05 червня 2025 р. – Полтава :
Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2025. – 387 с.

У збірнику матеріалів Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції розглянуто теоретичні, методологічні й практичні аспекти, виклики та загрози розвитку суб’єктів господарювання та держави в умовах сучасних реалій.

Досліджено теоретичні та практичні аспекти співпраці влади, менеджменту підприємства та громадських інституцій у контексті цілей сталого розвитку. Визначено проблеми та перспективи стабілізації фінансової системи як умова євроінтеграції України. Висвітлено сучасний стан та перспективи розвитку міжнародної економічної діяльності України. Досліджено особливості бухгалтерського обліку, аудиту, контролю й оподаткування суб’єктів господарювання в умовах сучасних реалій, а також окреслено перспективи соціально-економічного розвитку країни в контексті євроінтеграції.

Збірник розраховано на фахівців із фінансів, економіки та менеджменту, працівників органів державної влади й місцевого самоврядування, науковців, викладачів, аспірантів і студентів.

УДК 330.34-021.87”363”:342.77
С 76

*Матеріали друкуються мовою оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори*

ISBN 978-966-616-186-7

© Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Щербініна С.А., к.е.н.;
Мірошніченко В.В.

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)*

МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ДЛЯ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ З ЄС

У контексті поглиблення процесів економічної інтеграції України з Європейським Союзом, малі підприємства набувають статусу ключового чинника у забезпеченні динамічної адаптивності національної економіки до імплементації європейських стандартів, нових ринкових умов та посилення конкурентного тиску. Проте, слід відзначити, що саме цей сегмент бізнесу демонструє підвищену чутливість до впливу деструктивних зовнішніх та ендогенних ризиків. Ця обставина об'єктивно обумовлює імперативність розробки та впровадження ефективних механізмів їхньої превенції та нейтралізації. Тому, моделювання систем управління ризиками набуває першочергового значення як критично важливий інструмент для підвищення стійкості та забезпечення життєздатності суб'єктів малого підприємництва в умовах перманентної євроінтеграції.

Малі підприємства в сучасних економічних умовах функціонують у середовищі багатовимірних ризиків, що охоплюють регуляторну, фінансову, маркетингову та технологічну сфери. Ці виклики набувають особливої гостроти в контексті інтеграції національної економіки до європейського простору, що висуває нові, більш жорсткі вимоги до суб'єктів господарювання.

Регуляторний вимір ризиків є одним із ключових. Він включає не лише впровадження нових технічних регламентів та стандартів продукції, гармонізованих із нормами Європейського Союзу, але й необхідність проходження складної та ресурсовитратної процедури сертифікації. Для малих підприємств, які часто не мають спеціалізованих юридичних та технічних відділів, адаптація до цих вимог стає значним бар'єром. Додаткове навантаження створює і нестабільність національного податкового середовища, що характеризується частими змінами законодавства та методології адміністрування податків, ускладнюючи довгострокове фінансове планування.

У фінансовій сфері малі підприємства традиційно є більш вразливими. Слабкість системи внутрішніх резервів та амортизаційних фондів не дозволяє ефективно нівелювати касові розриви та фінансувати інвестиційні проекти. Доступ до зовнішніх фінансових ресурсів, зокрема до банківського кредитування, залишається обмеженим через високі відсоткові ставки, жорсткі вимоги до застави та непрозорість умов кредитування. Це суттєво обмежує можливості для модернізації виробництва та впровадження інновацій.

Маркетингові ризики посилюються через зростання конкуренції з боку іноземних виробників, які виходять на ринок із уже налагодженими ланцюгами постачання, відомими брендами та значними маркетинговими бюджетами. Малі вітчизняні підприємства часто не в змозі конкурувати на рівних, що призводить до втрати ринкових позицій.

Технологічний аспект ризиків пов'язаний із необхідністю оновлення основних засобів та впровадження сучасних технологій для відповідності стандартам якості ЄС. Це вимагає значних капіталовкладень, що в умовах обмеженого фінансування стає критичною проблемою.

Сукупність цих факторів, помножена на брак практичного досвіду ведення бізнесу в міжнародному правовому та конкурентному полі, значно підвищує чутливість малих підприємств до будь-яких зовнішніх коливань. Таким чином, успішна адаптація та розвиток цього сегмента бізнесу вимагає не лише внутрішніх зусиль, але й формування сприятливої державної політики, спрямованої на зниження регуляторного тиску та розширення доступу до фінансових ресурсів.

Специфіка управління ризиками на малих підприємствах детермінована їхньою ресурсною обмеженістю та організаційною структурою, що унеможливує імплементацію комплексних, формалізованих та ресурсоемних моделей, які є характерними для великих корпорацій. Застосування складних кількісних методів, таких як VaR (Value at Risk) або Monte Carlo simulation, є нерелевантним через брак необхідних даних, обчислювальних потужностей та вузькопрофільних фахівців.

Натомість, у середовищі малого бізнесу пріоритет надається гнучким, інтуїтивно-логічним та адаптивним підходам до ризик-менеджменту. Основою таких підходів є не стільки кількісна оцінка, скільки якісний аналіз ризиків. Цей аналіз фокусується на ідентифікації потенційних загроз, оцінці їхньої значущості на основі експертних суджень (часто самого власника чи керівника) та пріоритизації за критеріями ймовірності виникнення та потенційного розміру збитків.

Ключовим інструментом у рамках такої парадигми виступає сценарне прогнозування. Замість побудови складних економетричних моделей, розробляються декілька ймовірних сценаріїв розвитку подій (оптимістичний, реалістичний, песимістичний), що дозволяє підготувати варіативні плани дій. Це забезпечує стратегічну гнучкість та здатність до швидкої перебудови операційних процесів у відповідь на зміни зовнішнього середовища.

Ефективність подібних адаптивних моделей визначається не точністю числових прогнозів, а розробкою практичних превентивних механізмів та протоколів реагування. До них належать, наприклад, створення мінімально необхідних резервних фондів, диверсифікація постачальників, укладання гнучких договорів та розробка планів неперервності діяльності (Business Continuity Plans).

Отже, ефективна система ризик-менеджменту для малого підприємства – це не зменшена копія корпоративної моделі, а самостійна система, що базується на принципах простоти, адаптивності та превентивності. Її головна мета полягає у забезпеченні операційної стійкості та мінімізації критичних втрат в умовах високої невизначеності та обмеженості ресурсів.

Сучасна парадигма управління ризиками на малих підприємствах повинна виходити за межі реагування на поточні операційні загрози та інкорпорувати довгострокові стратегічні імперативи, що впливають із концепції сталого розвитку. Ефективна модель ризик-менеджменту має бути проактивною, забезпечуючи не лише тактичну стабільність, але й стратегічну життєздатність (long-term viability) бізнесу в умовах системних трансформацій.

Відтак, можна констатувати, що перехід від фрагментарного реагування на окремі загрози до імплементації комплексної, інтегрованої системи управління ризиками є ключовим фактором забезпечення довгострокової життєздатності підприємства. Такий підхід, що синтезує тактичні (операційні) та стратегічні аспекти ризик-менеджменту, дає змогу сформувати стійку (resilient) бізнес-модель. Подібна модель не тільки мінімізує втрати, але й, завдяки розвитку динамічних здібностей, дозволяє ідентифікувати та капіталізувати нові ринкові можливості, що виникають у процесі системних трансформацій. Це перетворює ризик із суто негативного явища на потенційне джерело конкурентної переваги.

Таким чином, моделювання систем управління ризиками для малих підприємств у контексті економічної інтеграції з ЄС є необхідною передумовою забезпечення їхньої стабільності та подальшого розвитку.

Список використаних джерел

1. Posokhov, V. Dyuzhev, Yu. Zhadan. Risk management of industrial enterprises: theory and methodology: monograph. Kharkiv: Publishing House I. Ivanchenka, 2020. pp. 1–48; 157–168.
2. Сафронська, І. М., & Бойченко, О. В. (2024). Управління ризиками в діяльності підприємств та вплив на стійкість бізнесу. *Актуальні питання економічних наук*, (6). 2024. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14524656>
3. Ковальчук А.М. Управлінські аспекти оцінювання економічної безпеки підприємства в умовах трансформаційної економіки. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2020. № 4 (72). С. 211–218.